

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. juledag/Stefanusdagen – 26. desember 2021

Prekentekest: Joh 16,1-4a

Lesetekst I: Klag 3,52-57

Lesetekst II: Fil 1,27-30

Hvor ble det av julestemningen?

Til dagen

Midt i julehøytiden blir julestemningen avbrutt. Midt i juletrengang, julegaver og «*Glade jul*» kommer det en dag i kirkeåret som gjerne blir hoppet elegant over, særlig der man har mange gudstjenestesteder. Andre juledag har i det meste av kirkens historie vært feiret til minne om Stefanus, den første martyr i kirken. Ja, lenge før kirken begynte å feire jul til minne om Jesu fødsel feiret man minnet om kirkens første martyr. De første kristne feiret gjerne dødsdagen til martyrene, det man kalte deres himmelske fødselsdag. Det er litt av et perspektiv å ha på dødsdagen sin!

Midt i fødselsfeiringen feirer vi altså en dødsdag og vi minnes at troen på ham som ble født julenatt, den koster. Det er en dyp forbindelse mellom *krybben* og *korset*, som Eyvind Skeie synger om i en salme, som forøvrig kan passe godt på denne dagen. Forbindelse mellom Jesusbarnet og martyren er tydelig. Jeg tror det er godt for oss at denne dagen kommer midt oppi alt det som julefeiringen er blitt.

Dagen er en påminnelse om Alvoret, men samtidig om håpet martyren bærer på. Han sier tross alt, mens han blir steinet, det Jesus selv sa da han led korsdøden: «*Herre, tilregn dem ikke denne synden!*» Slik taler bare den som har fått del i troen, håpet og kjærligheten. Den som selv har fått sine synder tilgitt. Den som er blitt «*forenet med den korsfestede og oppstandne Herren Jesus Kristus*» i troen og i dåpen.

I år handler ikke noen av lesningene om Stefanus, men jeg vil si at man i gudstjenestens innledning bør fortelle noe om dagen og om Stefanus' historie. For selv om lesningene ikke forteller om Stefanus, så finnes Alvoret i prekentekest. Om forfølgelsens mulighet, ja, sannsynlighet. Den gammeltestamentlige leseteksten forteller om smerten til den troende, men også om håpet vi eier i den Gud som sier: «*Vær ikke redd!*» (Klagesangene 3, 52-57).

Den nytestamentlige teksten (Filipperne 1, 27-30) forteller om å leve et liv «*Kristi evangelium verdig*», livet vårt betyr noe for Gud. Men det står også om nåden til tro og lidelse, som vi står sammen om. En kamp hele den verdensvide kirke kjemper sammen. Derfor er det også naturlig å ha et særlig fokus på våre forfulgte kristne denne dagen, både i forbønn, preken og kanskje i takkofferet.

Til prekenteeksten

Prekenteeksten, for andre juledag i år, finner vi hos evangelisten Johannes. Prekenteeksten er en del av Jesu lange undervisning til apostlene. Han taler altså til sine nærmeste venner og etterfølgere, noen jødiske menn som har forlatt alt for å følge ham. Men disse enkle mennene er også den flokken som skal bli de første lederne i Kirken. Det er altså tale til de som allerede følger Jesus, og har anerkjent ham som den jødiske Messias. I kapitlene før vårt har vi fått høre viktig og kjent undervisning om det nye budet («*Elsk hverandre!*»), at Jesus er «*veien, sannheten og livet*», om Den hellige ånd, om det sanne vintreet og mer. Helt sentrale og kjente deler av vår kristne tro.

I avsnittet like før vår tekst, og som vår tekst er en klar fortsettelse til, så forteller Jesus at verden skal hate de kristne og at livet som Jesu etterfølger ikke vil være lett. Ja, han sier ikke kanskje, eller sannsynligvis. Jesus sier: «*Når verden hater dere...*» (Joh. 15, 18). Her setter Jesus opp et skille mellom «verden» og den kristne. Budskapet om barnet i krybben og mannen på korset er så radikalt!

I vår tekst sier Jesus dette til disiplene: «*De skal utstøte dere av synagogen. Ja, det kommer en tid da de som slår dere i hjel, skal tro at de utfører en tjeneste for Gud.*» (v. 2) Det er jøder Jesus taler til her, og han advarer disiplene om at det å følge ham vil få konsekvenser helt inn i lokalsamfunnet, her tydeliggjort ved at Jesus sier at de vil bli utstøtt fra synagogen. Hvor store deler av det religiøse livet ble levd, og likeså en viktig identitetsmarkør for en jøde. Det får store konsekvenser å bli satt utenfor.

At Jesu ord i vers 2 er sanne bekrefter bibelhistorien oss, eksempelvis gjennom Stefanusberetningen (Apg. 7). Stefanus blir steinet, og de som steiner ham tror de utfører en tjeneste for Gud. I beretningen møter vi også Saulus, som skulle bli Paulus, som selv forteller at han forfulgte kristne før Jesus møtte ham, og trodde at det var det rette. Det finnes dem som tror at de gjør det rette ved å forfølge Guds folk, og da blir Jesu bønn på korset aktuell: «*Tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør...*»

At Jesu ord i vers 2 er sanne blir ikke bare bekreftet i bibelhistorien, men også vår egen tid bekrefter dette. Det å erkjenne Jesus som Messias blir ikke tatt lett imot i en jødisk kontekst den dag i dag heller, selv om konsekvensene ikke, tilsynelatende, er like store som på Jesu tid. Men det fortelles om dem som lever skjult med sin tro på Jesus som Messias i Israel den dag i dag, av frykt for å bli satt utenfor. Andre steder i verden møtes troen på Jesus med enda verre motstand. Drap og forfølgelse er hverdagen for kristne i mange land.

I vers 3 sier Jesus: «*Det skal de gjøre fordi de verken kjenner min Far eller meg.*» Forfølgelse og utstøting skjer fordi man ikke kjenner hvem Jesus virkelig er, og derfor heller ikke hvem Gud er. Sønnen åpenbarer jo for oss hvem Faderen er. Slik sett får vi en påminning om hvor viktig det er at mennesker får bli kjent med Jesus. At de får se at han virkelig er verdens frelser og jødernes Messias. Misjon og utbredelsen av evangeliet er og blir Kirkens hovedoppgave, så mennesker kan bli frelst.

«*Dette har jeg sagt dere for at dere skal huske at jeg sa dette om dem, når deres tid kommer.*» sier Jesus i det siste verset av prekenteeksten. Jesus forbereder oss. Her ligger noe av håpet i dagens tekst. Han overlater oss ikke til oss selv, men han forbereder oss på det som skal komme. Jesus taler ærlig og sant om livet en disippel som følger ham vil møte. Både det gode, og det krevende. Her finnes ingen herlighetsteologi – det er ærlighets- og korsteologi.

Til prekenen

Prekenen den andre juledagen må nok ta hensyn til hvor man forkynner denne dagen. Har man preken på et sted hvor dette er den eneste gudstjenesten menigheten får i julehøytiden, så bør man nok prioritere å forkynne julebudskapet om Messias som er født til jord til «... *frelse for hver den som tror, jøde først og så greker...*» Samtidig kan man gjerne ta med at dette budskapet om barnet i krybben har så stor sprengkraft at det kan og vil føre til forfølgelse. Og rundt om er det ikke alle som er så heldige at de kan samles til julefeiring slik som vi kan, uten å sette seg selv i fare.

Noen salmeforslag

(fra Norsk Salmebok)

Nr. 56 – En krybbe var vuggen

Nr. 75 – Jeg er hos Gud i nåde*

Nr. 77 – Du Ord frå alle æver

* *Salmen er skrevet av Hans Nielsen Hauge – som jubilerer i år. Salmen er skrevet mens han satt i fengsel julehøytiden 1799.*

Har en derimot flere gudstjenester i samme menighet i løpet av høytiden, så bør alvoret få lyde denne dagen. Jesu budskap er så radikalt at det førte til forfølgelse på Jesu tid og det har fortsatt til vår egen. Den påminnelsen trenger vi også her i vårt land, som ikke er rammet av direkte forfølgelse i form av vold, eller i ytterste fall død. Men også her hos oss kan det koste å følge sannheten. Dette finner vi eksempler på flere steder. For eksempel at organisasjoner og menigheter som holder fast på en bibelsk forståelse av kjønn og om ekteskap blir nektet økonomiske midler i en kommune på Jæren, hvor undertegnede har sitt etternavn fra – og som ellers tidligere i år ble tilkjent tittelen som «Norges mest kristne kommune.» Også i det såkalte *Bibelbeltet* har det nå blitt vanskelig å holde fast på sann kristen lære, uten at det, bokstavelig talt, koster. Media er sjelden nådig mot den som vil holde fast på upopulære bibelske sannheter som står i motsetning til det alltid «gode» *fremskrittet* («*Vi lever jo tross alt i 2021.*»).

Jesus minner oss om at hans budskap er så radikalt at det vil også gi motstand, ikke bare i land langt borte, men også helt inn i lokalsamfunn. Dette er vi som forkynnere og hyrder pliktet til å formidle. Men vi skal også på en dag, hvor evangeliet ved første øyekast ikke ser så evangelisk ut, forkynne de gode nyhetene: At vi tror på barnet som ble født julenatt, på mannen som ble korsfestet, død og begravet, på Jesus som stod opp fra de døde. «*For så elsket Gud verden at han gav sin Sønn, den enbårne, så hver den som tror på ham ikke skal gå fortaapt men ha evig liv.*» (Joh. 3, 16). Etterfølgelsens mål er så mye større, enn smertene den forårsaker. Det er Stefanus og andre martyrer forbilder på – og dagens forfulgte minner oss om det i deres daglige kamp, hvor de stadig ber oss om å be for dem. Og det skal vi gjøre!

Og en dag skal englenes sang på Betlehemsmerkene, som siden er blitt Kirkens felles lovsang, bli en virkelighet i all evighet: «*Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker som Gud har glede i!*» Da snakker vi julestemning! Selv om barnet i krybben bar med seg en radikalitet som fører til forfølgelse og motstand, så er han også fredsfyrsten som en gang skal gjøre alt nytt og godt, og føre oss inn til den store freden, den store «*shalom*», i det nye Jerusalem, *fredens by*. Gud holder sine løfter, midt i motgangen. Det skal vi også minne hverandre på denne andre juledagen, Stefanus' martyrdag – hans himmelske fødselsdag, som de gamle kalte det. Det er litt av et perspektiv på livet – og på døden!

Benjamin Bjørnsen Anda

Sogneprest i Giske og Vigra, redaktør for Prekenverkstedet

benjamin.bj.anda@gmail.com